

LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

103/00.01/2013

KHALL § 68

(Asian valmistelija kunnanjohtaja Heikki Laukkanen, puh. 0400 755 204)

Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto on kirjeellään 22.11.2012 pyytänyt kunnilta lausuntoa kunta- ja palvelurakennelakiluonnoksesta. Lausunnon yhteenvedossa todetaan lausunnosta seuraavaa:

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa oheisesta luonnoksesta jake-lussa mainituilta tahoilta yleisesti ja erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

1. Selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (mukaan lukien ML-poikkeuspennnoista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä.
2. Selvityksen sisältämistä määrääjoista ja menettelytavoista.
3. Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta.
4. Yhdistymisavustuksen ehdoista ja määristä.
5. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Lausuntoa pyydetään valtiovarainministeriöön 7.3.2013 mennessä sähköpostitse.

Kunnan lausunnon valmistelun kannalta keskeisessä roolissa on ollut 30.1.2013 järjestetty Rantasalmen, Sulkavan ja Juvan yhteinen valtuutettujen koulutustilaisuus, jossa Suomen Kuntaliiton johtava lakimies Kari Prättälä kävi perusteellisesti läpi lainsäädännön valmisteluti-lannetta. Tämän lisäksi valtuutetuille on jaettu 21.1.2013 kokouksen yhteydessä kunnanvaltuuston 11.4.2012 antama lausunto. Lisäksi lausuntoa on valmisteltu valtuuston kokouksessa 11.2.2013.

Kunnan lausunto rakentuu edellisen lausunnon pohjalle, jonka lisäksi lausunnossa kiinnitetään huomio ennen kaikkea kunta- ja palvelurakennelain sisältökysymyksiin.

Lausunnon antaminen lähtee siitä, että kunta tulee määrittelemään oman toimintalinjansa tarkemmin sen jälkeen, kun käytössä on lopul-linen lainsäädäntö ja toisaalta, kun kunnan tämän vuoden strategiapro- sessi on saatu päätökseen.

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

§ 68
§ 29

18.02.2013
04.03.2013

Lausunnon antamisen kannalta tilanne on erittäin hankalaa siltä osin, että Itä-Suomen ns. Erva-alueen selvitysmiehet julkaisevat raportin vasta 26.2.2013 Kuopiossa. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin liittyvät asiat ovat monelta osin vielä auki.

Kunnan keskeisenä linjauksena lausunnon osalta on se, että nyt esitetty kuntarakennelaki ei sisällöltään, aikataulultaan ja tavoitteiltaan vastaa Juvan kunnan näkemyksiä.

Liite nro 2: Juvan kunnan lausunto.

Oheismateriaali: Lausuntopyyntö sekä asiaan liittyvää materiaalia (on jaettu 21.1.2013 ja 11.2.2013 valtuustoissa ja 30.1.2013 olleessa koulustilaisuudessa).

Kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle liitteen mukaisen lausunnon kunta- ja palvelurakennelaista.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti.

KVALT § 29

Liite nro 1: Juvan kunnan lausunto.

Päätös:

Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen yksimielisesti.

Liitteet:

Päätöksen täytäntöönpano:

| | Toimeenpantavaksi
| | Lausuntoa varten
| | Tiedoksi

Jakelu

Valtiovarainministeriö

Otteen oikeaksi todistaa:

Juvalla 6.3.2013

Pöytäkirjanpitäjä Pasi Marjakangas

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö 22.11.2012 kuntarakennelain luonnoksesta

JUVAN KUNNAN LAUSUNTO

Valtioneuvosto on pyytänyt 22.11.2012 lausuntoa kuntarakennelain luonnoksesta 7.3.2013 mennessä. Hallituksen käynnistämän kunta- ja palvelurakennemuutoksen osalta Juvan kunnan lausunto on toinen. Juvan kunnanvaltuusto antoi edellisen lausuntonsa 11.4.2012 § 28.

Samalla, kun Juvan kunta haluaa uudistaa kaiken sen mitä on esittänyt edellisessä lausunnossaan, kunta haluaa kerrata edellisen lausunnon yhteenvedon.

Juvan kunta totesi edellisessä lausunnossaan v. 2012 yhteenvetona seuraavaa:

1. Juvan kunta pitää välttämättömänä, että kuntaa kuullaan kokonaisvaltaisesti, kun STM:n työryhmän väliraportti on käytettävissä.
2. Juvan kunta ei pidä esitettyä kuntajakoselvitystarvetta sen kannalta tarkoituksenmukaisena.
3. Juvan kunta ei katso perustelluksi osallistua erityiseen kuntajakoselvitykseen.
4. Hallituksen aikataulu ei ole realistinen.

Tähän lausuntopyyntöön Juvan kunta haluaa edellisen lisäksi todeta seuraavaa:

1. Yleistä

Kun uusi valtuusto on käynnistänyt toimintansa tammikuussa 2013, se tulee vuoden 2013 aikana käymään läpi perusteellisen strategiaprosessin, jossa se arvioi Juvan kunnan elinvoimaisuutta, sen kehittämismahdollisuuksia sekä yhteistoimintakuvioita. Tällä lausuntoaikataululla ei sen vuoksi ole mahdollista arvioida yksityiskohtaisesti Juvan kunnan toimintalinjaa, mikäli luonnoksen mukainen kuntarakennelaki tulisi voimaan jossakin vaiheessa. Ennen kunnan strategisten arvioiden tekoa kunta haluaa, että sillä on käytettävissä paljon nykyistä yksityiskohtaisempi selvitys sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä ja kuntien valtionosuusuudistusten linjauksista sekä kuntalain keskeisistä lähtökohdista.

Juvan kunta on suhtautunut erittäin myönteisesti palvelurakennetta koskeviin uudistuksiin. Kunta on kaikissa olosuhteissa hakenut hyviä ja kustannustehokkaita toimintamalleja. Kunta on pääosin omilla kustannuksillaan ja pienellä valtiontuella toteuttanut mallikkaan yhteispalvelu-toimiston kunnanvirastoon. Kunta tekee laajaa palveluyhteistyötä Rantasalmen ja Sulkavan kunnan kanssa. Lisäksi kunta on mukana maakunnallisissa yhteistyöverkostoissa. Juvan kunta ei vastusta palvelurakenteen uudistamista, kun sillä voidaan varmistaa oman alueensa asukkaille nykyistä paremmat, laadukkaammat ja kustannustehokkaammat palvelut. Nyt esitetyissä ratkaisuissa tästä kunta ei ole voinut vakuuttua.

Lisäksi kunta haluaa korostaa sitä, että kunta on muutakin, kuin pelkästään palvelutuotanto-organisaatio. Kunnalla on merkitystä oman alueensa elinvoiman kannalta. Siinä työssä Juvan kunta katsoo tehneensä merkittävän osan ja katsoo edelleenkin, että se kykenee tuottamaan alueelleen uutta elinvoimaa. Lisäksi kunta on paikallisyhteisö, jolla on merkittävä rooli kansanvaltaisen suomalaisen yhteiskunnan kehittämisessä. Näille tekijöille on uudistuksessa asetettu aivan liian pieni huomio.

Kunta- ja palvelurakenneuudistus on kokonaisuudessaan perustunut hallinnon uudistamisen lähtökohtiin, jolloin kansalaisten tarvitsemien ja perustuslailla turvattujen palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä julkisten palveluiden rakenneuudistus ovat jääneet totaalisen toissijaiseksi. Tätä hallinnollista näkökulmaa kuvastaa mm. asetetut epäloogiset väestömäärä- ja oppilasrajat sekä epärealistiset aikataulut uudistuksille.

Lisäksi rakenneuudistusta on tarkasteltu vain kuntaliitosten toteuttamisen lähtökohdista, unohtaan jo toimivat ja jopa laaja-alaiset alueelliset yhteistyömallit. Toisaalta tutkittua tietoa ei ole siitä, että kunta- ja palvelurakenneuudistuksen (PARAS-hanke) aikana toteutetut, merkittäväkään, kuntaliitokset olisivat tuoneet liitosalueelle taloudellista hyötyä taikka parantaneet kuntalaisten palveluja.

Kunta katsoo, että valtioneuvosto ei ole lupauksista huolimatta kyennyt tälle lausuntokierrokselle tuottamaan riittävästi informaatiota, jonka pohjalta kunta voisi perustellusti lausua omasta toimintalinjastaan kuntarakenneuudistuksessa.

Juvan kunta kokee niin, että viime keväänä annettuja Juvan kunnan ja monien muiden kuntien kannanotoissa nostettuja tärkeitä tekijöitä kunta- ja palvelurakenteen uudistamisessa, ei ole otettu huomioon miltään osin rakennelain uudistamisessa.

2. Selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (mukaan lukien poikkeusperusteet ja selvitysvelvollisuuden sisältö)

Juvan kunta ei pidä tarkoituksenmukaisena selvitysvelvollisuuden ulottumista niin laajasti koskemaan kuntakenttää. Kunnat jo normaalistikin omassa strategiatyöskentelyssä arvioivat kunta- ja palvelurakennetarpeita, taloudellisia velvoitteita ja mahdollisuuksia sekä kunnan tulevaa elinvoimaa. Erityinen ”pakkoselvitys” ei ole omiaan viemään eteenpäin kuntien vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistoiminta- ja palveluprosesseja.

Juvan kunta pitää mahdottomana sovittaa yhteen ajatusta, että selvityksessä pitäisi tehdä kuntaliitossopimuksen taseisia asiakirjoja, jos kunta ei itse suuntaudu kuntaliitoksiin. Ilman kunnan tahtoa tehtävät selvitykset ns. pakon edessä eivät johda mihinkään hyvään lopputulokseen. Kuntarakenneuudistuksen on syytä edetä kuntien omatahtoisesti. Kuntia on turha pakottaa tiettyihin kaavoihin.

Juvan kunta pitää välttämättömänä sitä, että selvitystyössä on käytettävissä kuntien osalta tasarvoisena vaihtoehtona myös palveluyhteistyö. Juvan kunnalla on hyviä kokemuksia turvata kansalaisille laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluita kuntien välisellä yhteistyöllä. Lisäksi Juvan kunta pitää erittäin tärkeänä sitä, että kunta voi vaihtoehtoisesti tehdä palveluyhteistyöhön

tai kuntaliitokseen liittyviä sopimuksia muullakin pohjalla, kuin mihin palvelurakennelainluonnoksen mukaan voisi päätyä. Tältä osin kunta ei pidä lakiluonnoksessa olevia perusteita miltään osin perusteltuina.

Lakiluonnoksessa olevat väestörajaukset ovat epäloogisia ja huonosti perusteltavissa. Jos laissa säädetään 50 000 asukkaan raja kaikkien sote-palvelujen järjestämisen alarajaksi ja sitä pienempien kuntien tulee liittyä sote-alueeseen, ei 20 000 asukkaan rajalle ole mitään perustetta. Toisaalta kunta katsoo, että 50 000 asukkaan raja ei voi kattaa nykyisen sairaanhoitopiirin toimintaa. Jos sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoidon perustason palveluita aiotaan tarjota nykytasoisina sote-alueella, on Etelä-Savon maakunnan 150 000 asukkaan väestöpohja sote-alueelle ehdoton minimi. Toisaalta monet kunnan palvelutehtävät hoituvat varsin hyvin nykyisellä kunta-jaolla ja kunta katsoo voivansa tuottaa niitä jatkossakin n. 7 000 asukkaan pohjalta.

3. Esityksen sisältämistä määrärajoista ja menettelytavoista

Lakiluonnoksessa olevat määräajat ovat täysin epärealistisia. Lain voimaantulo on selvästi lykkytyksessä ja siksikin aikatauluja on syytä muuttaa. Huomioiden, että kunnat tullevat saamaan tarkemmat linjaukset keskeisistä kunta- ja palvelurakenteeseen liittyvistä asioista vasta talven 2013 - 2014 aikana on ensimmäistä määräraaikaa 30.11.2013 syytä siirtää vähintään alkusyksyyn 2014 ja toista määräraaikaa, joka liittyy lainmukaisiin yhdistymissopimuksiin, jolloin on käytettävissä vielä ns. ”porkkanarahoja” 1.4.2016 saakka. Tämä on perusteltua siksi, että on erittäin harvinaista, että kesken valtuustokauden tehdään kuntaliitoksia. Merkittävimmät uuden kuntaliitokset tulevat tapahtumaan siltä osin, kun kunnat katsovat ne järkeväksi, aikaisintaan 1.1.2017.

4. Valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muutoksista

Juvan kunta katsoo, jos kunnan taloudellinen tilanne on äärimmäinen ja kriisikuntakriteerit kaikilta osin täyttyvät sekä jos kansalaisten peruspalvelujen saatavuus on uhattuna, voidaan säätää valtioneuvostolle toimivaltaa liittää kunta toiseen kuntaan. Muilta osin nykyinen valtioneuvoston toimivalta on täysin riittävä. Juvan kunta katsoo, että valtioneuvoston ei tarvitse nimittää ns. pakkoselvittäjiä eikä sitä ole syytä kirjoittaa yleisenä pykälänä lakiin. Sellaisissa tilanteissa, joissa kunta ei itse ole myötävaikuttamassa kuntaliitoksen käynnistämiseen, ei pakkoselvityksellä ole olemassa hyviä edellytyksiä. Tältä osin pykälä olisi syytä pitää vain kriisikuntien osalta voimassa eikä kriisikuntakriteereitä ole syytä mataloittaa kriisiytyvien kuntien osalta.

5. Yhdistysavustusten ehdoista ja määristä

Yhdistymisavustusten kannalta olennaisin tekijä on se, että mahdolliset yhdistyvät kunnat eivät liitosvaiheessa menetä valtionosuuksia viiden vuoden aikana. Tältä osin säännös on syytä säätää pysyväksi. Ei ole perusteita sille, että se olisi määräaikainen ottaen huomioon, että kuntarakenneuudistuksessa ei tulla etenemään hallituksen alkuperäisen tavoitteen mukaisessa aikataulussa. Toisaalta valtio ei menetä mitään siinä, että se takaa liitostilanteessa siirtymäkauden yli kunnille sen valtionosuuden, jonka ne olisivat saaneet erillisinä.

6. Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Tältä osin Juvan kunta katsoo, että tällä hetkellä ei ole mahdollista näin sekavassa tilanteessa lausua kovin yksityiskohtaisesti asiasta. Kunta haluaa varata itselleen oikeuden linjata asioita sen jälkeen, kun valtakunnallisesti on jollakin tavalla hahmottumassa se, että miten sosiaali- ja terveystalvueluuta halutaan uudistaa.

Toisaalta Juvan kunta pitää tärkeänä sitä, että peruspalveluja turvataan laajasti ja yhdenvertaisesti koko maassa ja toisaalta sitä, että kun nykyisistä palvelurakenteista edetään uusiin palvelurakenteisiin, tulee järjestämisvastuu koota vähintään Etelä-Savon tapauksissa maakuntatasoisesti. Kaikki muut ratkaisut ovat vain välivaiheita, jolla varsinaiset ratkaisut siirretään tulevaisuuteen. Laaja peruspalveluosa edellyttää maakuntatasoista ratkaisua. Juvan kunta pitää tärkeänä, että se toteutetaan kuntayhtymä-muotoisena. Suomeen ei voida rakentaa laajasti kaksitasoista palvelurakennetta.

Erityisesti Juvan kunta haluaa nostaa esille kuntien ja valtion yhteisen rahoitusvastuun kansalaisten yhdenvertaisista palveluista. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan keskeinen lähtökohta on ollut se, että heikompienkin asiat järjestetään ja heistä huolehditaan. Siksi valtionosuusjärjestelmässä tulee säilyttää väestön ikärakenteesta, sairastavuudesta ja muista olosuhdetekijöistä keskeiset painoalueet ja huolehtia siitä, että valtion antamat velvoitteet ja valtion rahoitus on tasapainossa sekä perustuslain mukainen rahoitusosuus valtion osalta toteutuu. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa tulee tulevassa uudistuksessa ottaa huomioon KELA:n rahoitus ja mennä kohti yksikanavaista julkista sote-rahoitusta.

7. Yhteenvetoa

Yleisenä toteamuksena kuntarakennelaista kunta haluaa todeta, että järjestämisen ja tuotannon yhdistäminen laissa siten, kuin se on nyt kirjoitettu, ei tunnu loogiselta. Kuntien palvelutuotannon tuotantotapoja ei pidä keinotekoisesti yrittää sekoittaa siten, kuten palvelurakennelaisissa on yritetty tehdä. Se johtaa sekavuuteen, eikä ole omiaan selkeyttämään sekavaa toimintakenttää.

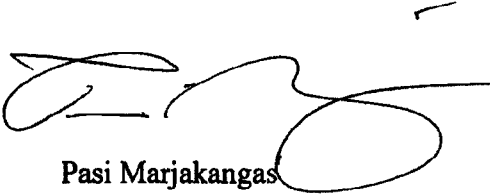
Yhteenvetona Juvan kunta haluaa tällä lausuntokerralla todeta, että laki ei vastaa kunnan linjauksia aikataulun, sisällön ja tavoitteiden osalta ja lisäksi:

1. Valtioneuvosto ei ole toimittanut kunnalle riittäviä asiakirjoja palvelurakennelinjausten yksityiskohtaiseen kommentointiin. Kunta haluaa varata itselleen jatkossakin mahdollisuuden lausua hankkeesta, kun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevat linjaukset ovat selkeämmät.
2. Kunta ei pidä esitettyjä aikatauluja rakennelaisissa perusteltuina.
3. Kunta ei näe tarvetta sillä tavalla säädellä kuntien mahdollista strategia- ja selvitystyötä, kun laissa on säädelty ja kunta vastustaa ns. ”pakkoselvityksiä”.
4. Kunnan oma toimintalinja ratkaistaan vuoden 2013 lopulla, sen jälkeen, kun on riittävästi asiantietoa valtakunnallisista linjauksista sekä kun kunnan oma strategiatyö valmistuu.

Juvalla 4.3.2013

JUVAN KUNNANVALTUUSTO

Elisa Hänninen
valtuuston puheenjohtaja

Pasi Marjakangas
hallintojohtaja